

Russ

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

Наш језик

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. X св. 1—2

Buch-Blech

PG

1224

AIN37

Sm.2

v.10-11

Exata

LIBRARY
JUN 27 1960
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

БЕОГРАД 1960

САДРЖАЈ

	Страна
1. М. Стивенковић: Стварање дужине претходног самогласника или прелаз <i>л у о</i>	1—9
2. М. С. Московљевић: О називима неких пољопривредних алатки	10—17
3. Св. Марковић: <i>Зайослен, зайослѣње</i> или <i>зайослен, зайослѣње</i>	18—23
4. Берислав М. Николић: О неким особинама стила и језика Милана Богдановића	24—28
5. Живојин Ситанојчић: Једна врста непотпуних реченица код савремених писаца	29—43
6. Михаило Павловић: Настава српскохрватског језика у Француској	44—54
7. Душанка Игњатовић: О роду именице <i>бол</i>	55—59
8. Звездана Павловић: <i>Једноличји, једнодужи, тримирији, седмирији</i>	60—63
9. Борђе Трифуновић: <i>Свила шавлија</i>	64—65
10. Језичке исуке	66—68

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Одговорни уредник академик д-р АЛЕКСАНДАР БЕЛИЋ
Секретар Уређивачког одбора д-р Берислав М. Николић

Научно дело

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА САН

БЕОГРАД

1960

Слог Издавачке установе „Научно дело“, Београд, Вука Караџића 5
Штампа и повез Графичког предузећа „Академија“, Космајска 28, Београд

СВИЛА ТАВЛИЈА

У првој књизи Вукових *Српских народних њјесама* под бројем 34 налази се једна занимљива сватовска песма од 6 стихова — *Код куће девојачке* :

Освану звезда на ведром небу,
рабар девојци пред белим двором:
„Јеси л', девојко, пешкир навезла?“
„Јесам навезла, нисам повезла;
нестало ми је свиле тавлије,
свиле тавлије и ђулвезије“.

Реч *шавлија* Вук у *Српском рјечнику* тумачи само са *свила* и наводи као пример два последња стиха из поменуте сватовске песме. Доцније су редактори *Рјечника* у угластим заградама додали — *врста свиле*. Каква је ово врста свиле не тумачи ни професор В. Бурић при крају прве књиге новог Просветиног издања. И он се служи *Рјечником*, те уз *шавлија* ставља као објашњење — *врста свиле*. Ивековић-Броз (*Рјечник хрватскога језика*, II, Загреб, 1901) поводе се за Вуком и дословно из *Рјечника* преносе тумачење и пример.

Каква је ово врста свиле и да ли је постојала?

Сачувани су поуздани подаци који нам говоре да је оваква врста свиле у прошлости код нас заиста постојала. У једном дубровачком трговачком документу из 1469—73 год. поред других скупочених свила у Јужној Србији помиње се и „тавлиа“ (С. Димитријевић, *Дубровачка трговина у Лесковцу и околини*, Наше стварање, III, 2—3, 1955; стр. 49).

Назив *шавлија* свакако долази од речи *tabula* којом су се називали неки украси квадратног, крстообразног, срцоликог и др.

облика.¹ Д-р Јован Ковачевић је писао како се „владарски дивитсион украшавао на боковима разноликим апликацијама. Оне могу бити квадратне, крстообразне, срцолике итд. Не може се установити хронологија облика оваквог украса. На Западу су овакви украси називани *шабула*“. (*Средњовековна ношња балканских Словена*, Пос. издања САН, ССХV, Ист. институт 4, 1953; стр. 253). Према томе, *шавлија* би претстављала свилу са *шабула* — украсима.

Свила са оваквим „дезеном“ вероватно је имала велику вредност. Тако на фреско-сликама и минијатурама налазимо приказане владаре са тканинама које су украшене облицима налик *шабула* — шарама (Ј. Ковачевић, *ibid.* 188 и даље).

Зато се девојка у нашој сватовској песми и жали како је пешкир *навезла*, а сада нема свиле тавлије и ђулвезије, којима би га *йовезла* — свакако: обрнула, опшила, оивичила, јер у таквом значењу је реч *йовесити* употребио и Андрија Јовићевић, наводећи да у Црној Гори многе жене „умију и ошвице повести“ (*Zbornik za pag. život i običaje VIII 1903*, стр. 70). Пешкир украшен овако скупоценом и шареном свилом био је вреднији и лепши. Да су се предмети овакве врсте (плаштанице, покрови, завесе) опшивали, в. код д-р Л. Мирковића: *Црквени уметнички вез*, Београд, 1940.

Ђорђе Трифуновић

¹ Настајање речи *шавлија* од *tabula* није непознато у нашој прошлости. У старословенским споменицима тавлија означава врсту игре и Ф. Минлошић је тумачио са *tabula* (*Lexicon*, 1862, с. 981). Исти облик и значење има и у Властареву Синтагмату (С. Новаковић, *Материје Власијара Синтагмат*, Зборник САН, I одељење, кв. 4; стр. 365, 553, 570).